

XUDAFƏRİN

“Xudafərin harayından qalan mən!..”

Qəzət 1932-ci ildən çıxır № 13-14 (6833-6834) 17 noyabr 2020-ci il Cəbrayıl RİH-nin orqanı

17 Noyabr Milli Dirçəlis günüdür

Prezident İlham Əliyevin müraciətindən

-Əziz həmvətənlər.

Bu gün ölkəmiz üçün tarixi bir gündür. Bu gün Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə son qoyulur. Hesab edirəm ki, indecə imzalanmış üstərefli bəyanat məsələnin həlli istiqamətində son nöqtə olacaqdır. Bu bəyanatı Azərbaycan Prezidenti, Rusiya Prezidenti və Ermənistan baş naziri imzalımlılar. İstərdim ki, bəyanatın mətni ilə siz tanış edim:

"Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri və Rusiya Federasiyasının Prezidentinin bəyanatı

Biz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyan və Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin aşağıdakılara bəyan edirik:

1. 10 noyabr 2020-ci il tarixində Moskva vaxtı ilə saat 00.00-dan etibarən Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların tam dayandırılması elan olunur. Bundan sonra Tərəflər adlandırılacaq Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası hazırda tutduqları mövqelərdə qalacaqlar.

2. 20 noyabr 2020-ci il tarixinədək Ağdam rayonu Azərbaycan Respublikasına qaytarılır.

3. Dağlıq Qarabağda temas xətti və Laçın dəhlizi boyu Rusiya Federasiyasının 1960 sayda odlu silahlı hərbi qulluqusundan, 90 hərbi zirehli texnika, 380 ədəd avtomobil və xüsusi texnikadan ibarət sülhməramlı kontingenti yerləşdirilir.

4. Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti erməni silahlı qüvvələrinin çıxarılması ilə paralel şəkildə yerləşdirilir. Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingentini qalma müddəti 5 ildir və müddətin bitməsinə 6 ay qalıb. Hazırkı müddəanın tətbiqinə xitəm verilməsi niyyəti ilə bağlı Tərəflərdən hər hansı biri çıxış etməzsə, müddət avtomatik olaraq növbəti 5 ilə uzadılır.

5. Münaqişə tərəflərinin razılaşmalarla əməl etməsinə nəzarə-

tin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə atəşkəsə nəzarət üzrə sülhməramlı mərkəz yaradılır.

6. Ermənistan Respublikası 15 noyabr 2020-ci il tarixinədək Azərbaycan Respublikasına Kəlbəcər rayonunu, 1 dekabr 2020-ci il tarixinədək isə Laçın rayonunu qaytarır. Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında əlaqəni təmin edəcək və bununla belə Şuşa şəhərinə toxunmayacaq Laçın dəhlizi (5 kilometr enliyində) Rusiya sülhməramlı kontingentinin nəzarəti altında qalır. Tərəflərin razılığı əsasında növbəti üç il ərzində Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında əlaqəni təmin edən Laçın dəhlizi üzrə yeni hərəkət marşrutunun inşası planı müyyən ediləcək və bununla da həmin marşrutun mühafizəsi üçün Rusiya sülhməramlı kontingentinin gələcək yerdəyişməsi nəzarətə tutulur. Azərbaycan Respublikası Laçın dəhlizi üzrə hər iki istiqamətdə vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüksək hərəkətinə təhlükəsizlik zamanəti verir.

7. Daxili məcburi köçkünlər və qaçqınlar Dağlıq Qarabağın ərazisində və ətraf rayonlara BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının Ofisinin nəzarəti altında geri qayıdır.

8. Hərbi əsirlər, girovlar və digər saxlanılan şəxslərin, habelə cəsədlərin mübadiləsi həyata keçirilir.

9. Bölgedəki bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri bərpə edilir. Ermənistan Respublikası vətəndaşlarının, nəqliyyat vasitələrinin və yüksək hər iki istiqamətdə manəsiz hərəkətinin təşkili məqsədilə Azərbaycan Respublikasının qərəb rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqəsinin təhlükəsizliyinə zəmanət verir. Nəqliyyat əlaqəsi üzrə nəzarəti Rusyanın Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin sərhəd xidmətinin organları həyata keçirir. Tərəflərin razılığı əsasında Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycanın qərəb rayonlarını birləşdirən yeni nəqliyyat kommunikasiyalarının

inşası təmin ediləcək.
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının baş naziri, Rusiya Federasiyasının Prezidenti".

Əziz həmvətənlər, əziz bacılar və qardaşlar.

Bu bəyanatın tarixi əhəmiyyəti var. Bildirmiyəm ki, bu bəyanat videokonfrans şəklində imzalanmışdır və ilk merhələdə 3 ölkənin başçısı bu videokonfrans vasitəsilə bəyanatı imzalamalı idilər. Ancaq son anda Ermənistan baş naziri bundan imtina edib. Bu, müyyəyen dərəcədə başa düşüləndir. Çünkü faktiki olaraq bu bəyanat Ermənistanın hərbi kapitulyasiyası deməkdir. Ona görə bu bəyanatı videokonfrans formatında Rusiya Prezidenti və men imzalamaşıq və bu bəyanat rus dilində tərtib edilib. Mənim burada imzam var, bu sənəd bu imzalamaдан sonra Rusiya səfirinə təqdim edilib və Rusiya və Ermənistan dövlət, hökumət başçıları bu sənədi imzalayacaqlar...

Bu bəyanat bizim şanlı qələbəmizdir. Şədəm ki, bu gün bu müjdəni Azərbaycan xalqına verirəm. Hesab edirəm ki, bu bəyanatın imzalanmasının səbəblərindən biri də dünən qeyd etdiyimiz parlaq qələbəmizdir, tarixi qələbəmizdir. Şuşanın işğaldan azad edilmişdir, Şuşa Qarabağın tacıdır! Şuşanın azad ediləsi həm böyük siyasi, həm böyük strateji, eyni zamanda, çox böyük mənəvi məna daşıyır. Biz Şuşaya qayıtdıq, biz Şuşanı qaytardıq, biz Şuşada yaşayacaq və işğaldan azad edilmiş digər bütün torpaqlarda həyət qaynayacaq. İnsanlar o torpaqlara qayıdacaq, orada yaşayacaq, insanlarımızın 30 illik həsrəti ne son qoyulur...

Mən bir məsələni də bildirmək, əziz xalqımı qatdırmaq istəyirəm. Bu bəyanatda Dağlıq Qarabağın statusu haqqında bir kəlmə də yoxdur, yoxdur! Bəs hanı Ermənistan tərəfinin tələbəri ki, Dağlıq Qarabağa müstəqillik verilməlidir? Mən onlara müxtariyyət təklif edəndə buna razı olmadılar, dedilər ki, yox, bu, "müstəqil dövlətdir"...

"Qarabağ Azərbaycandır və nida" ifadəsi artıq bizim qələbəmizin rəmzi idi, rəmzinə çevrildi. Bir il bundan əvvəl mən bunu demişəm. Mən fərxdır ki, mənim dediyim ifadə artıq bir milli şüra çevrildi. Bu gün böyük qurur hissi ilə deyə bilərik ki, Füzuli bizimdir, Cəbrayıl bizimdir, Zəngilan bizimdir, Qubadlı bizimdir, Ağdam bizimdir, Laçın bizimdir, Kəlbəcer bizimdir, Şuşa bizimdir, Qarabağ bizimdir, Qarabağ Azərbaycanı! Eşq olsun Azərbaycan xalqına! Yaşasın Azərbaycan!

10 noyabr 2020-ci il

İlham Əliyev Xudafərində və Cəbrayılda Azərbaycan bayrağını qaldırdı

Noyabrın 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında, o cümlədən Cəbrayıl və Füzuli şəhərlərində olublar.

Cəbrayıl'a gedərkən avtomobili özü idarə edən Prezident İlham Əliyev dedi:

-Cəbrayıl rayonu. Gedirik Xudafərin körpüsünün yanına. Xudafərin körpüsü qabaqdadır.

Bu da Azərbaycan vətəndaşlarının vəhşi düşmən tərəfindən dağıdılmış evləridir.

Araz çayı, Azərbaycan-İran sərhədi. Dostluq sərhədidir.

Yolunca düşmənin dağıldığı kəndləri görəkən bir daha şahidi olurq ki, biz hansı vəhşi düşmənlə üz-üzəyik. Bünüllər gördükcə bir daha adam əmin olur ki, biz tekce öz ərazi bütövülüyümüzü bərpə etməmişik, biz yırtıcı düşməni mehv etmişik. Dünyada bir çox müharibələr olub, bu gün də gedir. Bu gün də bəzi yerlərdə işğal davam edir. Amma inanmırıam ki, kimsə bu qədər qəddar, bu qədər qeyri-insani bir düşmənlə üz-üzə qalsın.

Bizim tarixi qələbəmiz erməni faşizmi üzərində eldə edilmiş qəlebedir. Bizim zəferimiz haqqın, ədalətin bərpasıdır. Bu gün, noyabrın 16-sı menim həyatımda xüsusi tarix olaraq qalacaq. Çünkü bir neçə dəqiqədən sonra biz qədim memarlıq abidəmiz olan Xudafərin körpüsünə yaxınlaşacaqıq.

Bu dağlar artıq bizimdir, hemiça bizim olub. Ancaq 30 ilə yaxın düşmən bu dağlarda, bu torpaqlarda, bizim dədə-baba torpaqlarımızda oturub, bizə meydan oxuyub.

Vəhşi düşmən tərəfindən dağıdılmış evlərin hamısını bərpə edəcəyik.

Bu da Xudafərin su anbarıdır.

Bizdən aşağıda Araz çayıdır. İndi tunelə giririk. O tərif qonşu dövlət İran İslam Respublikasıdır.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Xudafərin körpüsünə gelədilər. Bu anlar da tariximizin səhifələrinə qızıl hərflərə yazılaçaq.

Prezident İlham Əliyev Xudafərin körpüsündə şanlı Azərbaycan bayrağını qaldırdı. Dövlətimizin başçısının bayrağımızı tərəf Xudafərin körpüsündə qaldırması Azərbaycan xalqı üçün qurur və fəxarətdir. Xalqımızın mənəviyyatında, tarixində dərin iz buraxan Xudafərin həm de milli qurur məsəlesi idi.

Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Araz çayının sahilini gəzdilər, Xudafərin körpüsünün önündə xatirə şəkilləri çəkdirdilər.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva işğaldan azad edilmiş Cəbrayıl şəhərinə geldilər.

Dövlətimizin başçısı, Ali Baş Komandan Cəbrayıl şəhərində də üçrəngli bayrağımızı qaldırdı. Nitq söylədi. Dövlətimizin başçısının sözləri qelbimizi qurur hissi ilə doldurdu:

- Hər bir cəbrayilli bir arzu ilə yaşayırı ki, öz dədə-baba torpağına qayıtsın.

Haqq-ədalət zəfər caldı. Müzəffər Azərbaycan Ordusu zəfər caldı. Düşmənin bəli qırıldı. Düşmən torpaqlarımızdan qovuldu. Azərbaycan bayrağı işğaldan azad edilmiş torpaqlarda qaldırıldı və əbədi dalgalanacaq.

Qarabağ bizimdir! Qarabağ Azərbaycandır!

9 Noyabr Bayraq Günü

YAP Cəbrayıl rayon təşkilatında partiya fəlları, gənclər və bir qrup ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə 9 Noyabr Bayraq Günü münasibətilə tədbir keçirildi. Tədbirdə Ali Baş Komandan İlham Əliyev canablarının rəhbərliyi ilə Şuşanın işğaldan azad olunmasını, müzəffər Azərbaycan Ordusunu, Azərbaycan - Türkiye birliliyini, qardaşlığını tərənnüm edən şəhərlər səsləndirildi.

Tədbir iştirakçıları 4 saylı qəsəbə ərazisindəki "Heydər Parkı"-nda Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək, vətənpərvərlik ruhunda şəhərlər səsləndirməklə bayram coşqusu yaratdır.

"XUDAFƏRİN"

edilməsi, kəhrizlərimizin quruması hər birimizi məyus edir. Amma o torpaqları biz yenə də dünyanın ən gözəl cənət məkanlarından birinə çevirəcəyik. Ürəyimiz o viran qalmış torpaqla döyüñür. O müqəddəs torpağa, daşa şükür. Bizləri o torpaqlara qovuşdurulan günde şükür!

Cəbrayillilərin Zəfər sevinci

Vətən candı, həm ürkədi,
Gözəllikdə tayı təkdi.
Bütövləşir, mübarəkdi,
Ucaldı baş, yenə şükür!

Müvəqqəti ünvandan daimi ünvana qayıdış (Məskunluqdan sakin olmağa)

Baş redaktordan

Qardaşım Nağı oktyabrın 23-də saat 17:30 radələrində mənə zəng edib sevinə-sevinə Dağtumas kəndinin erməni işğalından azad olunması xəbərini çatdırıldı. Sevincdən qəhərləndim. Ardınca kiçik qardaşım Fazıl, iş yoldaşım Afaq Xürrəmqizi və başqalarından gələn aramsız zənglərə cavab verə-verə bir gözüm ağladı, bir gözüm güldü. Saray qəsəbəsindəki evimdə tək-tənha olduğumdan hönkürtü çalıb ağladım da. Son anına qədər doğma Cəbrayılımiza qayıtmamızdan ümidiñi üzməyen atam dilində vətən, Cəbrayıl kəlməsi lalıdır. "Cəbrayıl" kəlməsi demekdən az qala ağızında dili yandı. 63 yaşında ikən qəflətən insult keçirən atamı Beyləqanda Örənqala ərazi-sindəki Yəhya Çəlebinin, Həcər nənenin uyuduğu qəbiristanlıqda torpağa tapşırıq. Doğma yurd nisgili ilə dünyadan köçənlərin yəqin ki, vətənsizlikdən goru çatlayır, qəbri od tutub yanır. Necə ki, əlimiz-ünümüz doğma yurdumuza çatmadıqdan da bizim bağımız çatlayır. Başqa sözə, vətənsizlikdən önlərimizin goru, qalanlarımızin bağı çatlayırdı.

Biz insanlar vətən torpağının parçalarıyıq, harda yaşamağımızdan, gəzmeyi-

höñkürüb ağladım ki), dilində "Cəbrayıl" kəlməsi bitirən atam (və atamın timsalında elə bütün yurd həsrəti ilə dünyasını dəyişənlərin hamısı!) gedib Cəbrayılı görgə bilmədilər. Bir gözüm(lə) ona görə güldü(m) ki, bu sevincimin içinde kədərimiz də var idi. Şəhidlərimizin müqəddəs qanlarının içindən keçib gedirdi işğaldan azad olunmuş torpaqlarımıza qayıdan yollarımız. Bunuñla həm də şəhidlərimizin qisasları alınmış olurdu yağıldan. Bax sevincimizlə kədərimizin qoşaşlığı və sevincimizin üstün çıxdığı bu dəqiqlirdə kəndimizin ilk şəhidlərindən olan Vahidin böyük qardaşı Tahir Əmrəh oğlu Məmmədovdan da mənə təbrik zəngi gəldi; ağlamış olduğumu da səsimin tonundan-ahəngindən duyuñu, hiss etdi şəhid qardaşı. "Şükür Allaha ki, Tahir, şəhidlərimizin qisasları alındı, tökülen nəhaq qanlarımız yerde qalmadı," dedim.

Dağtumasın işğaldan azad olunması münasibətilə mənə gələn çoxsaylı tebrik zəngləri bir tərəfdən də ona görə qəlbimi qürur hissi ilə doldurdu ki, deməli, Cəbrayılsız və Dağtumassız yaşıdagım bu 27 ilde öz əməlim və əqidəmlə Cəbrayılın və Dağtumasın ünvənini leyaqətlə öz üstümdə gəzdirdi, öz simməda yaşada bilmışem. Bəli, insan öz elinə-obaşına, yurduna bağlı olduqda, öz cismində elini-obaşını daşıyan gəzəri torpaq funksiyasını qeyd-şərtsiz yerinə yetirmiş olur.

Vətənə dönüşüm - vətənimizin sakını olmaq haqqımızı, vətənimizdə əsl vətəndaş kimi yaşamaq hüququmuzu bərpa etməyimiz münasibətilə hər bir məcburi köçkünümüzü təbrik edirəm!

mizdən asılı olmayıaraq nəhayətdə qayıdır vətən torpağının özüne qovuşmağa, birlikdə olub, bir yerde olub, bir olub vətəni bütövləşdirməyə borcluyuq. "Qürbət cənnət olsa da, ölməyə vətən yaxşı" kəlamının da özəyində bu mahiyyət ifadə olunub: Vətən torpağından doğulduğumuz-yaradığımız üçün mənəvi varlığımızla bahəm cismani mövcudluğumuzla da vətən torpağına bağlı olmaliyiq. Məskun olduğumuz-məcburi köçküñ kimi məskunlaşdırığımız müxtəlif guşələrdən barımızi-barxanamızı götürüb vətən torpaqlarımızın əbədi sakini olmağa tədarükümüzü görməliyik. "Nə ola, bir şadlıq xəbəri gələ, yüksəkənə barxanam ellərə doğru" deyən dədələrimizin arzularının həyat keçidiyi bu xoşbəxtlik də üzümüzə gülür. Şükür sənə, xudaya-pərvərdigara. Öləmdik, bu günləri də gördük.

Bəli, biz qəçqin və məcburi köçkünlərin daimi qeydiyyat ünvənimiz olmayı üçün məskun olduğumuz ərazilərin sakini sayıl-mamağımız da təbii idi. Çünkü "əbədi və dəyişməz üvan" kimi xarakterizə olunan "sakin" ifadəsi insanın öz ana vətəni, ata yurdu olan torpağa şamil edilir. "Sakin" ifadəsinin bir adekvat adı da elə vətən sözündən olan "vətəndaş" kəlməsidir.

Vətənə dönüşüm - vətənimizin sakını olmaq haqqımızı, vətənimizdə əsl vətəndaş kimi yaşamaq hüququmuzu bərpa etməyimiz münasibətilə hər bir məcburi köçkünümüzü təbrik edirəm!

dən bəri intizarla gözlədiyi şad xəbərin müdəsini verdi Ali Baş Komandan. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin uzunmüddətli, ardıcıl həyata keçirdiyi məqsədənlə işlərin, xüsusiələ ordu quruculuğu sahəsində görüdüyü tədbirlərin bəhəsi olaraq Azərbaycanın müzəffər ordusu canı, qanı hesabına şanlı tarix yazdı. 44 gün davam edən Vətən müharibəsi Ali Baş Komandanımızın qətiyyətini, xalqımızın bir yumruq kimi birləşməni, şanlı Ordumuzun şücaətini dünyaya nümayiş etdirdi. Dünya bu birlik, vəhdət qarşısında heyretini gizlədə bilmədi, dostlarımız sevindi, düşmənərimiz xar oldu.

Qələbə müjdəsini biz cəbrayillilər sevincqarışq göz yaşları ilə qarşılıdıq. Cocuq Mərcanlıdan başlıdı bu Büyük Qayıdış. Davamı geldi... Həmin anlarda keçirdiyimiz hissələri sözə ifadə etmək olduqca çətindir. Uzun illər çadırlarda, vəqonlarda, yarımcıq binalarda, ya-

nında olan məcburi köçkünlərin yurda qayıdışına işq tuturdu bu xəbər. Hər bir cəbrayillilərindən, baxışlarından minnətdarlıq və məmənnüllük oxunur: "Bu gözəl və unudulmaz anları bizlərə yaşatdırığınız üçün çox sağ olun, cənab Ali Baş Komandan! Bizləri dünyadan ən qürurlu və mübarək xalqı olaraq tanıtığınızda gərə Sizə və komandanlıq etdiyiniz şanlı Ordumuza minnətdarlıq. Şəhidlərimizə Allahdan rəhmət, yaralılarımıza şəfa, qazilərimizə əbədi yenilməzlik diləyirik! Qarabağ Azərbaycanı!"

Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı və şücaəti ilə işğaldan azad olunmuş torpaqlarımızdan təqdim olunan kadrlarda erməni vəhşiliklərinin şahidi olur. Doğma Cəbrayılımızın hər bir qarışında dağıntı və vandalizmin izləri ilə üz-üzə qalırıq. Cəbrayılımızın simvolu olan Xan Çinarımızın yerində pöhrə verən körpə çinarın boynubükük görkəmi, bağ və meşələrimizin mehv

HİDAYƏT SƏFƏRLİ
AJB-nin üzvü, Qabaqcıl təhsil işçisi, "Xudafərin" qəzetinin baş redaktor müavini

10.11.2020.

Suşadan keçən qələbəmiz!..

**Şuşanın dağları başı dumanlı,
Qırmızı koftalı, yaşıł tumanlı.
Dardından ölməyə çoxdu gümanlı...**

Sözləri də, musiqisi də Xan Şuşinskiye məxsus olan bu mahnıda ilk baxışda gözəl təbiət mənzərəsi eks olunub: başı dumana bürünməş, sinəsi al-qırmızı lalelərə, gülə-ciçəye bürünmüş və eteyi yaşlılığı qərq olunmuş Şuşa-Suşa dağları bir gözəl kimi də, füsunkar təbiəti doğma diyar kimi də vəfə edilir. Və bu gözəlin də, belə gözəl yurd olan vətənimizdən dərdindən ölməyə uğrunda can fəda etməyə hazır "çoxdu gümanlı"- çoxdu, saysız-hesabsızdı vəten övladı.

Bu sözün alt qatından digər rəmzi mənə da boy göstərir. Şuşa Qarabağın ürəyi, vətənimizin tacı sayılır. Bu mənəda mahnının sözlərində öyülen-tərənnüm edilən Şuşa həm də Vətənimizin-dövlətimizin əsas attributlarından biri olan bayraqımızın-ürçəngli bayraqımızın özü kimi simvolizə edilir. Belə ki, Şuşanın dağlarının başı dumanlı olmasında dumanın mavi rəngdə olmasına işarə olmaqla bayraqımızın üst qatının mavi-göy rəngdə olmasını işarələyir. "Qırmızı koftalı, yaşıł tumanlı" ifadələrində isə müvafiq olaraq bayraqımızın növbəti qatlarında-zolaqlarında çağdaşlıq rəmzi olan qırmızı və islamlığı-müsəlmanlığımızı ifadə etləyən yaşıł rənglərin eks olunması anlamlına gelir. Bir sözə, Şuşa vətənimizi-vətənimizin ərazi bütövlüyüն əks etdirən təbii bir qülləde acıldılmış ürçəngli bayraqımızdır.

8 may 1992-ci ildə Şuşanın düşmənlər tərəfindən işğal edilməsi sonradan doğma Qarabağımızın bütövlükde işğala məruz qalması ilə nəticələndi. Beləliklə də, Azərbaycanımızın bütövlük rəmzi sayılan Şuşanın itirilməsi həm də ərazi bütövlüğümüzün pozulması idi. Həmin ərəfələrdə mən aşağıdakı misraları qələmə almışdım: **Şuşa dumanını yaylıq eyləyib,
Başının üstündən biza yelleyib:
"Hardasan, hayıma gel çıx!" eyləyib.
El oğlu, özüna açıq eyləyib,
Küsmə gel özündən, özüne qayıt!**
Üstündə gəzdiyin izine qayıt!

Bununla demək istəmişdim ki, bəzək qalan Şuşa başının üstündəki dumanını yaylıq kimi dalgalandırıb, bize tərəf yelləndirir, sanki bize el eyləyib, "hardasınız, ay vətən oğulları, hayıma gelib, harayına yetişin" söyləyir. Beləcə, Şuşamız öz meyğur duruşu, yeniləməz əzəməti ilə bizi səslədi, bizi gözledi, "küsmüsənmi məndən dedi, məndən küsmüsənsə deməli, özündən küsmüsən, özünə qayıt, toparlan, özündə güc topla, özünə, üstündə gəzdiyin izinə-doğma məskəninə qayıt gəl", -dedi. Axır ki, qaiibindən gelən-eşidilən bu səsi-harayı eşitdi vətən oğlu. Bir ayın 8-də (May ayında) üstündən köç karvanını sürüb köç elədiyti Şuşasından bir ayın 8-də də (2020-ci ildə 8 noyabrında) yenilməz ordumuzun ve onun Ali Baş Komandanının hüneri və gücü ilə qayıdır Şuşasına zəfer bayraqını sançıdı. Bu zəfer bayraqı öz məhiyyətində əslində doğma vətənimizin ərazi bütövlüğünün uğurlu başlanğıcı oldu. Üstündən heç bir gün keçər-keçməz noyabrın 10-na keçən gecə ərazi bütövlüyüň pozmuş düşmənlərimiz kapitulyasiya-hərbi təslim aktını imzalamaya məcbur oldu. Bir daha aydın göründü ki, Şuşa qalası vətənimizin pozulmazlığı qalasıdır. Şuşa Qarabağımızın, Vətənimizin təbib-coğrafi simvoludur, ürçəngli bayraqımızın ilahi qüdrati təbiətə çəkilmiş rəsmidir. "Başı dumانlı, qırmızı koftalı, yaşıł tumanlı"- ürçəngli Şuşa dağları bayraqımızın təbii təsvirini özündə eks etdirir.

Bir daha göründüyü kimi, 1992-ci ildə Şuşanın çöküsü ilə Qarabağımızın işğalının başlanması faciəsi baş verdi-sə, 2020-ci ildə 8 noyabrında Şuşaya qayıdışımızla Qarabağımızın işğaldan

azad olunması kimi möhtəşəm Qələbə sevincimizin əsası başlandı. Kapitulyasiya aktına qol çəken düşmənlərimiz Kəlbəcer, Ağdam və Laçın rayonlarının qeyd-şərtsiz boşaldılmasına məcbur olud. Bu gün noyabrın 15-dir. Dünən gecə saat 24-00-dək Kəlbəcer torpaqlarından ermənilər boşaldılmayıdı. Kəlbəceri tərk edən ermənilər daşına bilən əmlakı maşın karvanları ilə yığıb-talayib apardılar. Daşınmaz emlaka-evlərə, meşələrə isə od vurub-yandırıb çıxdılar. Xarici jurnalistlərin müşahidə aparıb videoletole alıqları bu dəhşətli görüntülərə baxanda, ister-istəməz o jurnalıstların əvezində səslenib, ermənilərdən soruşturma istədim (Halbuki bu suali onlar ermənilərə verməli idilərlə): bu yandırığınız evləri siz tikmişdinizmi, ermənilər? Elə bu sualın mənətiq davamı kimi yenə soruştardım: sizin həle heç babanızı soruşturmam, atanız bu yurda, bu evlərdəni doğulubular? Heç atanızı da demirəm, özünüz bu torpağın sakınınızmı? Şübəsiz ki, bu suallara doğru cavablar verilsəydi, hamısına "yox" cavabları veriləcəkdi. Deməli, ermənilər nəinki dədə-baba yurdaları, heç indiki orada son illərdə məskunlaşdırılmış ermənilərin özlərinin de yurdları olmayan evlərə, torpaqlara od vurub yandırırdılar. Özlərininki olmayıni heç uf da demədən od qalayıb məhv edirdilər. Çünkü "Qazanılmış manat" adlı bir özəbək nağılinin mezzunundan da gördükümüz kimi, insan heç vaxt özünükü olanı, alın təri töküb qazanmışlığı psixoloji baxımdan heç vaxt odlayıb-yandırımadır. Deməli, mənətiq-şüurlualtı davranış hər şeyi açıb ortalığa qoyur: işğalçılıq yolu ilə qəsb elədikləri yurdların onlara məxsus olmadıqlarını və bir daha geriye dönüşlerinin olmadıqlarını bildiklərindən, düşmən malı kim - Azərbaycan xalqının daşınmaz əmlakı olan dədə-baba yurdlarını yandırıbatayıb, sonra rədd olub gedirdilər ermənilər-haylar Kəlbəcerimizdən və digər torpaqlarımızdan.

Buna adekvat bir fakt kimi Şuşamızı düşmənlərdən geri alarken Azərbaycan esərənin müasir tipli dağıdıcı silahlarla yox, əlbəyaxa döyüşlə özünü ölümün ağzına verməklə hücuma getdiyi artıq bütün dünyani heyrətə salıb. Dünya heyrətlənməsin. Bu, təbiidir. Çünkü Şuşa tarixi mədəniyyət beşiyimizdir və orada olan mədəni-tarixi abidələrimizin dədə-babalardımızdan qalmış mənəvi-maddi miras kimi məhv olmaması namine Azərbaycan ordusunu canı-qanı hasasına əlbəyaxa döyüşə girdi və Şuşanı azad etdi. Çünkü texnika hərəkətə keçsəydi, Şuşada daşı daş üstə qalmazdı və tarixi-mədəni abidələrimiz məhv edildi. Bax budur insan psixologiyasının sırrı: özünükü olanı, dədə-baba məlkünü heç vəchlə yandırıma, məhv etməyə adamın eli gelməz. Buz Şuşamızdakı daşınmaz əmlakin dədə-babalardımızın əmanəti olaraq yandırılmamasına-məhv olunmamasına-çaşılıqlı qalabilində, ermənilər Qarabağda özlərinə məxsus olmayı - daşınmaz əmlakı düşmən məlkə kimi yandırıb-məhv ediblər və son ana qədər də məhv etməkdə davam edirlər. Ona görə ki, Qarabağın əzəli və ebedi sakınları bizik - Azərbaycan xalqıdır!

Bir hadisəni də burda xatırlatmaqla erməni psixologiyasının iyrənc məhiyyətini göstərmək istəyirəm. Mən 1993-cü ildə ermənilərdə əsirlilikdə olanda, Piresəd kəndində atamıllə əmiuşağı hesab olunan Qurban Əhməd oğlu Muradovun dolu evini-heç bir şey götürmədən tərk edib getdikləri evini yandırırdılar. Evə neft-solyarka töküb odurmaq isteyəndə, mən ürəyimdə evin salamat qalmasını düşünüb, dilimdə isə (bu vəziyyətə el arasında "dilim deyirsə də, ürəyim demir" deyirlər) onlara belə dedim: - niye evi yandırırsınız ki? Onsuz da sizə qalib daa, ara, - dedim (Mən onda inanmazdım, ağlıma

gelməzdi ki, uzun müddət köçkündən düşəcəyik). Ermənilər bu sözərimin cavabında mənə dedilər ki, biz bu evi yandırıq ki, yiyəsi aralıdan da olsa, görsün, bilsin ki, evi yanıb-kül olub, qoy evində ürəyi soyusun, ürəyi küsüb getsin. Bir də qayıtmasın. Ermənilər bir həqiqətin dərkine vara bilmirlər ki, (çünki bu, onlarda yoxdur) Azərbaycan xalqının evini yandırmaqla onu doğma torpağından qovub-çıxarmaq, könlünü küsürmək olmaz. Azərbaycan xalqını torpağa bağlayan hissə adı doğma yurd sevgisi -vətən sevgisidir. Ona görə ki, bu dədə-baba yurdı, bu ana torpaq ulularımızın bize qoyub getdikləri müqəddəs vətən əmanətidir. Axi yazıq, bədbəxt haylar-ermənilər hardan bilsinlər ki, dədə-baba yurdı, doğma vətən deyilən müqəddəs anlaysış nədir. Qaracılı kimi yersiz-yurdsuz olan, vətən anlaysışı nə olduğunu bilməyən düşmənlərimiz torpağa ancaq mal-mülk obyekti kimi yanaşıb dəyər verib. Ona görə də işgəl etdikləri əraziləri yandırmaqla vəhşilik tərəfdən ermənilərin psixologiyasında müqəddəs vətən duyusu, düşüncəsi yoxdur. Onlar torpağa vətən yox, mal-mülk obyekti, əyləncə-istirahət guşəsi kimi yanaşıblar və bu psixoloji səbəbdən də onlar tarixən həmişə Azərbaycan torpaqlarında gəlib məskunlaşdırıqları çağlarından torpaqda seçmə yolu ilə məskunlaşdırıb-yaşayıblar. Onların Qarabağdakı cənnətməkən yerlərdə yaşamalarının da kökündə məhz bu amil dayanın. Buz də həmişə özümüze irad tuturuq ki, biz azərbaycanlılar bir-birimizdən "Haralısan?" deyib soruştugumuz halda, ermənilər heç vaxt bir-birindən "haralısan?" deyib soruşmaz, "hayes, turkes?" (Erməni-sen, türk-sen?) deyə soruşarlar. Bununda real-psixoloji kökləri var. Ermənilərin axı "haralı olması" - haralılılığı ifade edəyən əsl-i-nəsl, əzəli-əbədi yurdı, torpağı yoxdur ki, bu suali da vereler.

Sonda bir məsələni də qeyd etmək istərdim. Qarabağımızın işğaldan tam azad olunmasından sonra da ermənilər-haylar öz yerlərində dinc-faraqat oturmayıcaqlar. Gic-gicəngi formada sərsəmleyəcəklər. "Böyük Ermənistən" xülyası ilə coşan Ermənistana qarşı biz adekvat cavab verməliyik. Belə bir yalançı xülyanın qarşısında biz öz həqiqətə söykənən tələbimizi qoymalıyıq: Azərbaycan torpaqlarında gəlib məskunlaşan ve özlərinə Ermənistən dövləti yaranan ölkədən digər tarixi ərazilərimizdən də geriye verilməsi iddiasını qaldırımlıq. Çünkü tarix göstərdi ki, "Qaracıdan gəlin olmaz, yüz ətəklə, yüz yalvar" məsəlimizdə deyildiyi kimi, ermənidən xalq olmaz, ermənilərdə dövlətçilik bacarığı yoxdur, qonşu ölkələrlə dinc, yanaşı yaşamaq prinsipi yoxdur. Ermənilərə verdiyimiz torpaqlarımızın hesabına yaradılan dövlətə onlar ölkə kimi, respublika, dövlət kimi yaşamaq imkanlarından ləyaqətlə istifadə edə bilmədilər. Dövlətçiliyi qoruyub yaşada bilməyən və dövlətçilik qayda-qanunlarına məhəl qoymayan Ermənistən Respublikası bir dövlət kimi ləğv edilməli, ermənilər isə hazırlı Ermənistən bir neçə rayonunda təmərküzləşdirilmə-yrələşdirilməli və həmin rayonlarda bir muxtar qurum şəklində Azərbaycan Respublikasının tərkibində fəaliyyət göstərməlidir. Onsuz da Azərbaycanda ermənilər da olmaqla müxtəlif xalqların nümayəndəleri tolerant bir şəkildə yaşayırlar. Bu fikirlər mənəm idaydır. Həyata keçirilməsi üçün ciddi fealiyyətə keçməyimiz gərekdir.

Böyük Qələbəmizin Şuşadan keçən yolu mübarək olsun! Eşq olsun Azərbaycanın Ali Baş Komandanına! Yaşaşın Şanlı Azərbaycan ordusul! Qarabağ Azərbaycandır! Qələbəmiz mübarək!

Şakir ALBALIYEV

Ölümün üzüne gülümseyən oğlan

Asim Bəkir oğlu Quliyev

2 mart 1996-ci ildə Sabuncu rayonunun Bakıxanov qəsəbəsində anadan olmuşdu. Qeyd edək ki, Asımın atası Cəbrayıllı Hovşulu kəndindən, anası Nüşabə Yunis qızı Qubadlı rayonunun Boyunək kəndindəndir. Sovet dönməndə "Bakı fehləsi" zavodunun yataqxanasında onlara verilən bir otaqlı yataqxanada yaşayıblar. Bu evlilikdən də Asım və 22 aprel 1997-ci ildə isə ikinci oğul övladları olan Vüqar dünyaya geliblər. Ataları gənc ikən - 2004-cü ildə qəfəltən dünyasını dəyişdiyindən, Nüşabə xanım iki oğlunu tekbaşına böyüdəsi olur, uşaqlarının təlim və təbiyəsinə daim diqqətlə yanaşır.

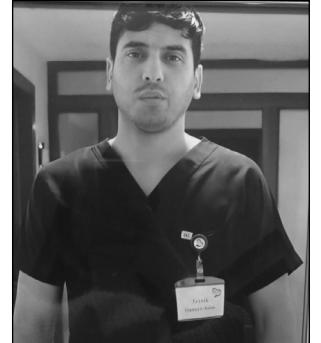
Asım şəhid Rəsim Quliyevin adını daşıyan Bakıxanov qəsəbəsindəki 107 sayılı orta məktəbin 9-cu sınıfını bitirdikdən sonra Sumqayıtdakı kompüter ixitası üzrə kollecdə oxuyur. Onu da diqqətə çekim ki, Asım orta məktəbdə oxu-

düşdüyündən, 2016-ci ilin şanlı Aprel döyüslərində də Tərtər ərazisində fəal iştirak edir, hətta topdan atılan mərməri qəlpələri nəticəsində ayağından yalanır da.

2016-ci ilin 1 iyulunda həqiqi hərbi xidmətin başa vuran Asım Bəkir oğlu SOCAR-in idman şirkətində - "Neftçi" PFK-da mühabifə işləyir. Sonra isə "Sti-

mul" hospitalında texnik kimi aparatlara nəzarət edib, demək olar ki, ele həkimlərin köməcisi olub.

Asım Quliyev 2020-ci il sentyabrın 21-dən könülli olaraq yenidən hərbi xidmətə qaydır. Ayın 27-dən isə Füzuli, Cəbrayıllı istiqamətlərində gedən döyüşlər-

de istirak edir. 11 oktyabrda Hadrət (Ağoğlan) qəsəbəsindən 107 sayılı orta məktəbin 9-cu sınıfını bitirdikdən sonra Sumqayıtdakı kompüter ixitası üzrə kollecdə oxuyur. Onu da diqqətə çekim ki, onu ağır yaralı kimi öz yoldaşları olan "Stimul" xəstəxanasının təcili tibbi yardım masinında döyüş zonasından götürüb çıxardırlar. Lakin onu xəstəxanaya çatdırmaq mümkün olmur. Ele təcili yardım masinindən qarışır. Həmin vaxt onun yanında olan həkim danışırıb ki, Asım ağır yaralı olsa da, cöhəsində təbəssüm vardi. Sanki o, vətən yoluñda bu cür canını fədə eləməkdən məmənunluq hissi keçirirmiş. Bəli, əslinde bu təbəssümü ilə Asım ölüme meydən oxuymuş ki, mən ölümsüzlüyə qovuşram, ölümə yox.

Ölümün yaxınlaşduğu məqamda ölümün gözüne dik baxıb gülümseyən şəhid qardaşımız Asım Bəkir oğlu Quliyevi oktyabrın 12-də Bakıxanov qəsəbəsindəki Şəhidlər Xiyabanında dəfn edildi. "Quran-Kərim" də də şəhidlərin Tanrı dərgahında diri olduğu bildirilir. Asım də belə bir dirilik haqqına sahib oldu vətən yoluñda şəhadətə yetişməyi ilə. Qıdas qıymətə qalmaz deyiblər. Mən isə deyişəm ki, qıdasınız üzrə 2-ci yeri tutur. "Neftçi" PFK-da (Peşəkar Futbol Klubunda) qazandığı nailiyyətlər eyni zamanda Asım Quliyevi bir kişi kimi de mətinləşdirir, gələcəkdə onu gözləyən hərbi xidməti uğurla keçməye bir növ, yardımçı olur. Bəli, əsgərlək axı həm də kişilik, cəsurluq məktəbidir. Odur ki, 2014-cü ildən yanvarında hərbi xidmətə yaşı çatanda o, kəşfiyyatçı kimi də ona həvələ olunan bütün hərbi tapşırıqların öhdəsində uğurla gelir. Həqiqi hərbi xidmət dövrünə

Şakir ƏLİFOĞLU

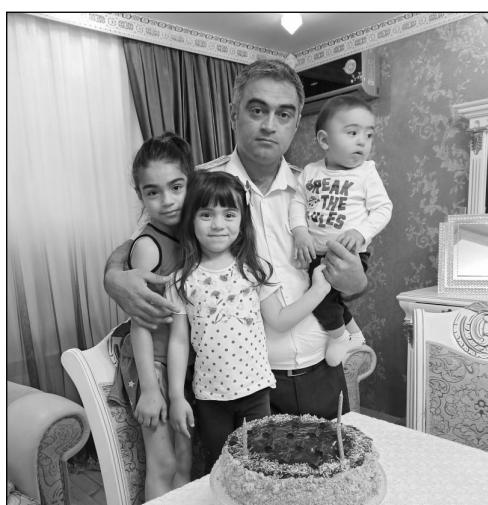

Ruhin ədliyyə kapitani idi

Yuxarı Məzrə kəndində xoşbəxt ailə həyatı yaşayırdılar Müzəffər kisi ilə Gülnaz xanım. Gülnar adlı bir qız övladları da var idi.

1987-ci ilin 13 martında - Novruz bayramı ərəfəsində isə Uca Tanrı gənc ailəni oğul payı ilə də sevindirdi. Adını Ruhin qoyub, taleyini Allaha ismarladılar. Beləcə, ilahinin qız payından da, oğul payından da bəhrələnən bu gənc ailə ömürlerinin xoşbəxt, bəxtəvər dövrənini süründü. Özlərinə yaxşı dolanışq, rahat gün-güzəran düzəl-

dib, Allaha şükranlıq edə-edə yaşayırdılar. Gələcək haqqında da xoş xəyal-lar qurmuşdular. Ancaq sən saydığını say, gör felek ne sayır deyiblər...

Amma felek neyəsə də, zülmün həddini bu qədər aşırmazdı, öz ədale-tine qayıdır tapınardı. Feleyin əvəzin-dən mənhus niyyətli qonşularımız olan ermənilər - haylar töretdikləri fit-ne-fəsadla minlərlə insanın-soydaşla-rımızın xoşbəxt, dinc yaşayışına ha-ram qatıldılar, gündüzünü geceye, lap qaranlıq gecəye çevirdilər. 1993-cü ilin 23 avqustunda Cəbrayılı öz havadarlarının köməkliyi ilə işgal etdilər. Qanlı döyüşlərin getdiyi bu ərefədə mənfur ermənilər Məzrə kəndini də aramsız atəşə məruz qoyular və Müzəffərin anası Qunça xala da ağır yaralanıb şəhid oldu. Müzəffər kişi ilə Gülnaz xanım ata-baba yurdlarını tərk etməyə məcbur oldular, Gülnarı və Ruhini də götürüb Xirdalan şəhərinə gəldilər.

Ruhin 1-ci sinife məcburi köçküni kimi Xirdalandakı 1 sayılı orta məktəbə getdi. Yaşa dolduqca, ağılı kəsdikcə doğma yurd-yuvalarından məcburən didərgin düşdüklerinin fərqinə varındı Ruhin. Niye belə haqsızlıqlar, ədalətsizliklər olur suali onu gecə-gündüz rahat buraxmırırdı. Ona görə də orta məktəbdə oxuya-oxuya haqsızlıq mən-nənəsindən çıxış yolları haqqında da düşünürdü. Buna görə də orta məktəbi qurtaranda hansı yolu, hansı peşəni seçmək haqqındaki qərarında da israrlı oldu. İnsanın haqqının özüne qaytarılması məsəlesi onun üçün ən vacib və ənəmlı bir məqsədə çevrildi. Çünkü onun ailəsi, özü də insan kimi

vətənində yaşamaq haqqından məhrum edilmişdi. Bu səbəbdən də bu yolda xalqına özünün töhfəsini verməyi qət edib, hüquqşunas olmayı planlaşdırıldı. Bakı Asiya Universitetinin hüquq fakültəsinə qəbul oldu. Universiteti bitirdikdən sonra ədliyyə sisteminde işləməye başladı. Bilesuvarda, imişlidə ədliyyə orqanlarında fealiyyət göstərdi. Özünün principiallıqla və haqqı-ədaləti müdafiə etməsi ilə işlədiyi rayonlarda böyük xətir-hörmət sahibi oldu Ruhin Xəlilov.

Bacarıqlı hüquqşunas və ədliyyə işçisi kimi onu Bakıya, Ədliyyə Nazirliyinə işe getirdilər. Ruhin Müzəffər oğlu Xəlilov xidməti içinde fərqlənmış, ədliyyə kapitanı rütbəsinə yüksəlmişdi. Lakin onu hüquqşunas olmağa vadar edən başlıca bir səbəb var idi: dünyada insan hüquqlarının müdafiəsi və haqqı-ədalətin yoluna qoyulması global problem kimi onu narahat edirdi. Axi onun doğma Azərbaycanında da beynəlxalq hüquq öz qüvvəsini itirmişdi. BMT-nin qəbul etdiyi 4 qətnaməsi hələ də öz həllini tapmamışdı. 27 ildən çox iddi ki, doğma Qarabağımız yadəllilərin əsəretində idi. Ruhin hüquqşunas kimi en böyük amali bu haqqı-ədaləti bərpa etmek idi. Ancaq görünür ki, həyatda elə neqativ hallar olur ki, o məqamlarda beynəlxalq hüququ tənzimləməkdə fiziki gücün tətbiq edilməsinə zərurət yaranır. Neca ki, nankor qonşularımız olan Ermenistan bu beynəlxalq hüquq normalarına məhəl qoymayıb, nəinki öz işgalçılıq niyyətlərindən el çəkir, hələ öz işgalçılıq planlarını genişləndirmək kimi həyasız təxribatlarını da davam etdirmək niyyəti güdürdü. Mehz sentyabrın 27-də bu mənhus niyyətini həyata keçirmək istəyən ermənilərə qarşı əks-hücum əməliyyatına başlamışız Ruhin Müzəffər oğlunun da səbrini tükəndirdi. Oktyabrın 1-dən könülli olaraq döyüşə yollandı. Artıq hüquqi-siyasi müstəvиде qandırıa bilmediyimiz düşmənlərimizi cəbhədə özünün qranatomiyotu ilə qandırmağa başladı. Doğma Cəbrayı, Qubadlı və Zəngilan'dan keçdi onun qısa və şərəfi döyüş yolu. Laçın rayonu ərazisini nəcən iştirakçıları bildi...

Ruhin Müzəffər oğlu Xəlilov 21 oktyabrda Tanrı dərgahında ən uca məqam sayılan şəhidlik zirvəsinə yetişdi. Ədliyyə kapitanı olan Ruhin bu 21 gündə mənfur düşmənlərə silahının gücü ilə kapitanlıq etdi, beynəlxalq hüquqi-siyasi müstəvиде kimi ya-naşmanı qəbul etməyən düşmənlərə hərbi müstəvиде fiziki güc nümayiş etdirdi. Sülh yolu ilə mümkün olmayanın fiziki zərbə hesabına diqtə edildiyini düşmənə görk etdirdi. Çox heyif ki, Ruhin bizi gözəyən böyük Qələbeni görə bilmədi. Onu ikinci Fəxri xiyanətənə dəfə etdilər. Həyat yoldaşı Günel Azər qızı, qızları Qunça (5 avqust 2013-cü il təvəllüdü), Melisa (26 mart 2015-ci il təvəllüdü) və oğlu Tunar (5 avqust 2019-cu il təvəllüdü) üçün hə-mişi şərəf və ləyaqətə anılaçq bir vətən-pərvərlik, hünər örnəyi qoyp getdi Ruhin qardaşımız.

Bəli, Ruhin Xəlilov ədliyyə kapitanı idi. Beynəlxalq hüquq qətnamələrini döyüşlərdə qranatomiyotu şücaəti ilə ermənilərə kapitan kimi nümayiş etdirdi.

Məzarın nurla dolsun, şəhid qardaşımız. Qisasınızın alınacağı gün uzaqda deyil.

Sakir ƏLİFOĞLU

Cəbrayı rayonunun Ha-sanlı kəndindən olan Azər və Cahan xanımın ailəsinə Ulu Yaradan üç qız övladından sonra sonbeşik kimi oğul payı da vermişdi. Vüsə-lənin (1989), Məlahətin (1991), Azərin anasının adını daşıyan Sonanın (1996) adar-madar qardaşı idi Sə-buhi.

1999-cu ilin 19 yanvarında məcburi köçküni kimi məskunlaşdıqları Suraxani rayonu A.Rzayev küçəsində uca Tanrı oğul payı ilə sevindirmişdi ailə üzvlərinin hamisini. O

axıtdılar.

Bir daha Səbuhinin Vətən yolunda son damla qanınadək vuruşub şəhid olmayı şərəf və ləyaqətə cani-dildən qəbul etmiş bir fədai olduğunu anladılar. Oktyabrın 11-də böyük bir izdiham vətənin bu fədai əsgərini Suraxani rayonundakı Bülbülə qəsəbəsində Şəhidlər Xiyabanında son mənzilə yola saldı.

Şəhidlərin məzəri həmişə gül-ciçək bitirir. Bu güller ümumxalq məhəbbətindən boy atır. Vətən uğrunda qızılgıl kimi ayan şəhidlərimizin

"Bəlkə şəhid olub gəldim"

gündən də onun qayığını çəke-ke-çəke, sevib-əzizləyərək böyüdürlər. Axi həm də oğul düşmən çəpəridir deyib baba-larımız. Səbuhi məktəb yaşı çatanda yaxınlıqdakı şəhid Ramik Abidovun adını daşıyan Suraxani rayonu 85 sayılı orta məktəbə getdi. Dərslərini yaxşı oxuya-oxuya idmanla da müntəzəm məşğul olmağa başladı. Məktəbin voleybol komandasının fəal üzvü kimi seçilərək fərqləndi. Bundan başqa, yunan-Roma güləş növü ilə də ciddi məşğul olmağa başladı, yarışlarda iştirak etdi. 12 il məşğul olduğu bu idman növündə Bakı 1-ciliyi, respublika birincisi kimi uğurlara da imza atdı.

Səbuhi Əsədovu idmanla məşğul olmağa vadar edən bir başqa səbəb də var idi. O, yaxşı bilirdi ki, üzünü görmədiyi - yəni gəzib-dolaşmadığı ata-baba yurdlarını kəmfürsət yağıldan geri almaq üçün güclü və çevik olmaq da ən başlıca şərtdir. Bərkə-boşa düşüb -çixmağa idmanın ağır atletika növü kimi güləşdə, yüngül atletika növü kimi voleybolda məşğul olmaqla özünü hazırlayırdı. Çünkü idman sağlamlıq, çeviklik kimi

kimi də, kəşfiyyatçı kimi də bütün hərbi təşriflərin öhdəsindən layiqince gəlib.

adları könüllərdə əbədiyyaşarlıq qazanırlar. Gənc ömrünü

azadlığımız yolunda şəhid edən Səbuhi qardaşımızı da

bacılara, doğmalarına,

doğmalarına,

Goranboydan-

Ballıqayadan,

Mingəçevirdən baş-

lanan əsgəri xid-

mət yolu 15-16 ay

çekdi. 8 oktyabr

2020-ci ildə Ma-

dagizin (Suqovu-

şanın) azad olun-

ması uğrunda ged-

dən qanlı dö-

düşmən

sneyperindən açı-

lan atəşlərə gözün-

dən vuruldu Səbu-

hi Azər oğlu.

Onun mübarek şəhid nəşini ayın 10-da Bakı şəhərində ailə üzvlərinə, doğmalarına getirib təhvıl vərəndə "bəlkə şəhid olub gəldim" sözlərini yada salan əzizləri gözlərindən qanlı yaşalar

bu günlüğü və gələcək nəsillər həmişə hörmətlə yad edib ya-şadacaqlar. Məzarın nurla dolsun, yerin behiştlik olsun, Şə-hid qardaşımız!

Şakir ALBALIYEV

Baha oğlu Əvəz həm-kəndlisi Mələk Oruc qızı Əhmədova ilə aile həyatı quranda Böyük Mərcanlı kəndi çal-çağırlı, toy-büsətli xoş dövrən içərisində yaşayırırdı. Ağır elli Mərcanlı camaati da "el bir olsa dağ oynadılar yerindən" kəlamında deyildiyi kimi idi elə. Xoş gündə də, dar gündə də bir-birlərinin hayına hay verib birlik nümayiş etdirirdilər.

30 mart 1985-ci ildə Əvəz kişi ilə Mələk xalanın ilk övladları dünyaya gələndə də ailənin bu sevincinə bütün el-oba qoşmuşdu. Körpənin adını Elçin qoyanda da bəlkə fikir-xəyal etmişdilər ki, Elçin bu gün tek bir ailə üçün dünyaya gələn körpə olsa da, sabah böyüyüb igidlik-ərenlik yaşına yetişəndə də bütün el üçün-oba üçün, xalq, vətən üçün yaşayan-çalışan el oğlu-vətən oğlu olsun.

Elçindən sonra Ulu Tanrı ailəyə bir qız (İmarət), bir oğul (Cavid) payı da bəxş elədi.

1993-cü ilin qanlı-qadılı avqust ayı Cəbrayıllı camaatının təleyinə məcburi köçkünlük düşdü. Əvəz kişinin atası Baha kişi evindən-eşiyindən çıxmadi, erməni ne karədir ki, ondan qorxub kəndimi-kəsəyimi atım gedim dedi. Bununla sanki Baha baba öz adında ifadə olunan mənənəni qorudu, özünü ucuz tutmadı, acizlik göstərmədi, özünün həqiqətən də bahalı (Baha) olduğunu, tək canı ilə bir elə bərabər olduğunu göstərdi.

...2-ci sinfi Böyük Mərcanlı-dakı Xanış Rüstəmovun adını daşıyan orta məktəbdə bitirən Elçin Əzizov orta təhsilini məskunlaşdırıqları Azərsutikinti xəstəxanası yaxınlığında fəaliyyət göstərən Zəngilan rayon 28 sayılı orta məktəbdə davam etdirib tamamladı. Sənədlərini ali məktəbə verdi, Azərbaycan Texniki Universitetinə - Metallurgiya fakültəsinə qəbul oldu. 2006-ci ildə buranı Qara və Əlvan metal-ların tökmə üsulu ilə istehsalı ixtisası üzrə bitirdi. Kişilik məktəbi sayılan hərbi xidməti də uğurla başa vurduqdan sonra 24 avqust 2008-ci ildə dayısı Vəqifin qızı Sevda Orucova ilə ailə həyatı qurdı. Bu evlilikdən 25 may

Vətən sevdalı Elçin

isə sobeşik övladları Uğur dünyaya gəldi.

Elçin saza-sözə vurğun olduğundan, qədim musiqi alətimiz olan saz da almışdı. Çala bilməsə də, evlərinin bir güşə-

miş, İmişli rayonundakı Qızıl-kənd qəbiristanlığında torpağı tapşırılmışdı. Tez-tez bu cür fikir-xəyallara dolması onu varinand-yox edir, kəmfürsət düşmənlerin başımıza getirdiyi oy-

sində asib saxlayırdı. Əlbəttə, bu onun milli ruhu üçün doğma olan el sənətinə dərin məhəbbətinin ifadəsi idi. Milli ruh, soya-kökə bağılılıq olmasa, yaddaş korşalar, insan ölü gözlərle baxan cansız müqəvvaya döner. "Keçmişini unudanı geləcək güləyə tutar" deyiblər axı. Keçmişə dönbüb baxmaq üçünsə yaddaşı hərəkətə getirmək lazımdır. Elçin Əvəz oğlu Əzizov həmişə özünün yaddaş aynasından keçmiş olduğu uşaqlıq çağlarına dönbüb baxırdı. Doğma kəndləri Böyük Mərcanlı gəlib durardı gözlərinin qabağında. Qayğısına

unlardan çıkış yolunu düşünürdü. Nəhayət ki, düşünüb-daşındı, könüllü olaraq Dövlət Sərhəd Xidmətində - sərhəd qoşunlarında xüsusi təyinatlı kimi fəaliyyətə başladı. Vətənimizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmək və sərhəd toxunulmazlığı keşiyində ayıq-sayıq olmağa qərar verən Elçin Ağdərədə, Taliş kəndi istiqamətində oldu, ordan da Cocuq Mərcanlıya - Lələ təpəsinə gəldi. 2016-ci ilin aprel döyüslərində göstərdiyi igidliklərə görə baş leytenant rütbəsinə layiq görüldü.

Qeyd edim ki, nümunəvi xidmətinə görə baş leytenant Əzizov Elçin Əvəz oğlu dəfələrə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə və eyni zamanda Dövlət Sərhəd Xidməti reisinin əmri ilə medallarla təltif olunmuşdur. Belə ki, o, ölkə prezidentinin 16 avqust 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Hərbi xidmətə görə" medalı ilə, ölkə prezidentinin 16 avqust 2019-cu il tarixli Sərəncamı ilə "Vətən uğrunda" medalı ilə təltif olunmuşdu. Dövlət Sərhəd Xidməti reisinin 29 dekabr 2013-cü il tarixli əmri ilə "Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin 95 illiyi" (1918-2013) yubiley medalı ilə, 3 dekabr 2014-cü il tarixli əmri ilə "Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 95 illiyi (1919-2014)" yubiley medalı ilə, 18 av-

2011-ci ildə oğlanları Yusif, 8 sentyabr 2012-ci ildə qızları Duygu və 1 noyabr 2019-cu ildə

uşaqlıq çağlarını həzin duyğularla anıb kövrəldi. Atası Baha oğlu Əvəz kişi də 2002-ci ildə yurd nisgili ilə dünyasını dəyiş-

qust 2015-ci il tarixli əmri ilə "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" 3-cü dərəcəli medalla, 14 avqust 2019-cu il tarixli əmri ilə isə "Azərbaycan Sərhəd Mühafizəsinin 100 illiyi(1919-2019)" yubiley medalı ilə təltif olunmuşdur.

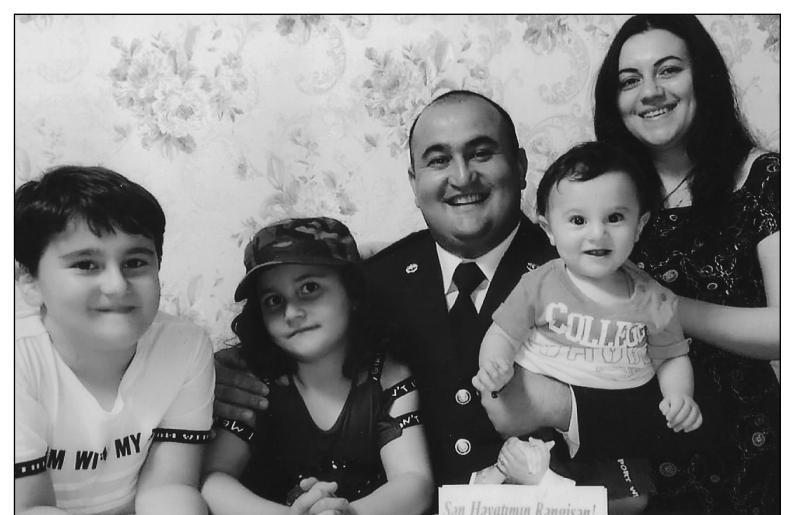
Bir məqamı da diqqətə çəkim ki, Elçinin ailəsi Binəqədi rayonundakı Sulutəpə yaşayış massivində qaynatası olan Vəqif Əhmədovun evində yaşayır. Evinin bir otağını isə Elçinin həyatı və döyüş yoluńı eks etdirən kabинətə çevirib. Burada onun döyüş paltarlarından tutmuş aldığı medallara qədər və s. şəxsi əşyaları toplanıb. Ele mən də Elçinin Bilesuvardakı qəsəbədə məskunlaşan dayısı Vidadi ilə telefon əlaqəsi yaradandan sonra mənə görüşmək üçün bu ünvanı nişan verdi. Elçinin dayısı Füzuli, ilk övladı olan Yusif və bir-iki yaxın qohumu ilə bu kabinetə toplaşıb səhbət etdi. Səhbət əsnasında hazırda 4-cü sinifə oxuyan Yusif uşaq teztavlılığı ilə gələcəkdə herbçi olmaq istədiyini də bildirdi. Yaşından böyük düşüncə qabiliyyətinə malik olan bu uşaqın çox işqli gələcəyi olduğunu da onun danışığından aydın hiss olunurdu. Atasının məzarı üstünə yazıb qoymuş məktubda ifadə elədiyi fikirlər adamı mütəəssirədici güce malikdir: "Atam şəhid olandan sonra hərə bizə bir cürə yardım edir. Kaş onların yerinə mənə atamı bir dəfə qucaqlayıb öpmək və səsini eşitmək hədiyyəsi verə biləy-dilər". Allahın lənətinə gəlsin ermənilər və onların havadarları, Yusif. Sənin ananın dediyi sözlər də eyni dərəcədə kədərəngiz qardaşımızın hədsiz vətən sevgi-hisslər yaşadır adama: Cəbrayı-

lı

Mahmudlu sərhəd zastavasında dayanmışdı. Amma bir zabit ki-mi döyüşün qaynar yerlərinə də baş vurub, ağır yaralılarımızın cəbhənin qızığın nöqtələrində götürüb kənarlaşdırırdı. Sonnunu dəfə oktyabrın 13-də Naxçıvandən olan mayor Malik Əliyevlə Sarıcallıdan yaralılarımız xilas etməyə gedərən, mənfur düşmənə idarə olunan raketlə onların maşını vurdular. Hər iki zabitimiz həmin vaxt şəhid oldu. Oktyabrın 15-də ikinci Fəxri xiyabanda torpağa tapşırıldılar.

Deyirlər bəzi eləmətdar hadisələr əvvəldən ürəyədəməllər şəklində insanın qəlbini əyan olur. Baş leytenant Elçin Əzizov da ağır və şərəflə bir yoluñ yolcusu olduğunu bildirdi. Şəhid olma-mışdan az müddət əvvəl həyat yoldaşı Sevda xanımla telefonda "mesajlaşmışdı"-xəbərləşmişdi. Noyabrın 1-də bir yaşı tamam olacaq sonbeşik Uğuru nəzərdə tutan həyat yoldaşı yazıb: "Tez gəl, atası. O, səni unudur, tanırı". Elçin isə cavabında yazmış: "Sevda, sənə indiyə qədər deməmişəm. Bu gecə ola bilsin nəsə olsun. İşdi, birdən nəsə olsa, narahat olmayıñ. Bir də şər deməsən, xeyir gəlməz. Birdən mənə nəsə olar, olsa uşaqlar sənə əmanət, sən də Allaha. Öpürəm. Sizi çox istəyirəm. Sən də çox sevmişəm, sevirəm, sevəcəm həmişə. Bir də atamın yanına qoyarsınız məni". Bu sözələrin qarşılığında Sevda: "Elçin, dəlisən?" deyib həyəcanını etiraz formasında bu cür ifadə edibmiş.

Nə qədər həyəcangetirici ya-zışmadır, təsəvvür edirik. Vətən yolunda son borcunu verməklə şəhadətə yetişcəyini könüllü olaraq qəbul edib anlayan Elçin qardaşımızın hədsiz vətən sevgi-hisslər yaşadır adama: Cəbrayı-

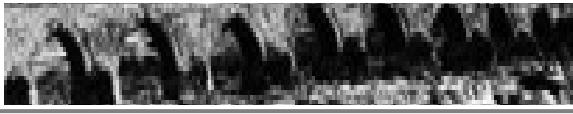
dan çıxanda 3 yaşım vardi. Cəbrayıla qayıdanda isə 3 uşaqla gedəcəyəm. Bu 3 uşaqım atasız qaldı...

Mühəribə sağalmaz yaralar yetirir adamlara. O yaralar təkcə fiziki yaralarla bitmir, mənəvi yaralar-sızıntılarla da uzun müddət insanları ağırlıb-sızladı. Ata nisgili ilə, həyat yoldaşı itkisi ilə və s. çoxlu sayda, müxtəlif formallarda qəlb-ürek yarası, yaddaş ağrısı-göynərtisi yaşadır.

Füzuli-Cəbrayıllı istiqamətində qanlı döyüşlərin istirakçısı olan baş leytenant Elçin Əzizov

isi idi bu. "Elçin, dəlisən?" deye ritorik sual edən həyat yoldaşı Sevda Orucova bununla şüuraltı gizlənmiş həqiqəti ifadə etmək istəyirdi. Bilirdi ki, onun Elçini necə ki, onu dəlicesinə sevirdi, elə o sayaq da doğma vətənini sevirdi. Sevginin ifrat həddini dəlilik də adlandırılar.Qeys Leylisi hədsiz məhəbbətlə sevib Məcnun-Dəli adlandırdı ki, Elçin də sevgilisi Sevda ilə yanaşı sevdiyi vətəninin də dəlisi-vurğunu, aşiqı idi...

Şakir ALBALIYEV

1985-ci ilin 25 iyununda Cəbrayıl rayonunun Məzrə kəndindən olan Nüsrət Süleymanovla həyat yoldaşı Bülüş xanım valideyn xeyir-duası ilə qızları Səmayəni İsmayıllı rayonunun Lahic kəndindən olan Hacıqəga kişinin ailəsinə gəlin köçürəndə dünyanın hələ düz vaxtları idi. Hacıqəga

Doğrudan da, xoşbəxt bir ailənin təməli qoyulmuşdu. İnşallah Cəfərovla Səmayə Nüsrət qızının bu izdivacından 1987-ci ildə Uca Tanrı oğul payı ilə sevindirdi ailəni. Körpənin adını Hacı qoydular. 1989-cu ildə qız payını da verdi Uca Allah. Adını Şəlalə qoydular. 1991-ci ilin 23 martında - Novruz bayramının sevinc dolu ovqatlı günlərində Uca Yaradan sonbeşik övladları olan ikinci oğul payı ilə də sevindirdi ailəni. Hacının ve Şəlalənin qardaşları dünyaya gəlmışdı həmin gün. Uca dağlar kimi vüqarlı, arxalı bir qardaş olduğunu arzulayıb adını Vüqar qoydular. Deyirlər insanın adı ilə taleyi arasında uyğunluqlar olur. Çünkü ad da insanın tale yazısıdır. Əbəs deyil ki, bir tapmacamızda deyilir: "Göydən düşdü, yapışdı". Cavabı addır bu tapmacanın. Yəqin ki, adın göydən düşməsi deyiləndə, ilahi tərəfindən hansısa qaibanə səs tərəfindən adın sahibinə (uşağı) verildiyi nəzərdə tutulmuşdur. Doğrudan da, Vüqar öz vüqarlı siması və vüqarlı davranışı ilə nəinki tekce öz ailə üzvlərinin, bütövlükde öz xalqının, vətəninin iftixar ünvanına çevrildi.

Cəfərov Vüqar İnşallah oğlu 23 mart 1991-ci ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdu. Nizami rayonundakı 70 sayılı pilot-litseyi-orta məktəbi bitirmiş, 2009-cu ilin oktyabrında həqiqi hərb xiymətə çağrılmışdı. Hələ orta məktəb illərindən idmanla məşğul olan, karate üzrə diplomlara layiq görülen Vüqar uca boyası, hündür qamətə, sağlam və çevik bədənə malik idi. Prezident Qvardiyasında əsgəri xiyməti 2011-ci ilin aprelində uğurla başa vurub, eve qayıtdı. Üstündən heç ay yarım keçməmiş könüllü olaraq Daxili Qoşunlarımızda xiymətə qayıldı, Xüsusi Təyinata dəstənin tərkibində hərbçi kimi fəaliyyətə başlıdı. Dəfələrlə komandır

heyeti tərəfindən hərbçi bacarığı yüksək qiymətləndirilən Vüqar 2020-ci ilin 29 iyununda "Qüsursuz xiymətə görə" 3-cü dərəcəli medalla da təltif olundu. Çox sərrast atıcılıq qabiliyyəti var idi. Pulemyotçu kimi sərbəst atışda dəfələrlə fərqlənmədi. Baş çavuş kimi də bir hərbçi olaraq ona tapşırılan bütün işlərin öhdəsindən layiqincə gəldi. Ancaq öz hərbçi istədəni dəşmənə qarşı açıq döyüsdə - herb savaşında nümayiş etdirmək, "gör analar necə oğul doğub" deyə dəşmənlərdən işgal altındakı torpaqlarımızı geri almaq və hayif çıxməq - şəhidlərimizin hayifini çıxməq, qisasını almaq hissə ilə alışib-yarındı Vüqar İnşallah oğlu. Axi o, həm də uşaqlıqdan anasına söz vermişdi: "İnşallah, böyüküm, sənin torpağını alacağam, ana" deyərdi həmişə anasına. Bu müqəddəs vədi tutmaq üçün - verdiyi sözə əməl etmek üçün yetişəcək anı gözləyirdi Vüqar.

2020-ci ilin 27 sentyabrında başlanan ikinci Qarabağ müharibəsi keşfiyyatçı kimi də, sərrast atıcı-pulemyotçu kimi də, idmançı kimi də Vüqar Cəfərovun dəşmənə qarşı açıq döyüş üçün əlini-ayağını açdı, eli-ayağı oynağa getdi yağı düşmən üstünə bir qortal kimi şığıyb qəhrəmanlıq göstərmək üçün. Anası Səmayə xalanın həmişə misal getirdiyi "İgid odur ata minə atlana, igid odur hər ezbəza qatlana" məsəlimizi bir də yada saldı, Füzulidə, Cəbrayılda misilsiz ığidliliklər göstərdi. Hətta şəhid olandan bir müddət qabaq

evlərinə zəng edib, anasından bu məsəli bir də təkrarlamasını istəmiş, ana dilindən döyüş zonasında qulaqlarında səslənən bu sözərən ana öyüdüne dönbə onun qanını bir qədər də coşdurmuşdu. Həmişə anasına deyirdi ki, ana, darıxma, torpaqlarımızı alacağıq. Anasına təkrar-təkrar söylədiyi bu sözleri artıq döyüş meydانında əməli cəhətdən icra edirdi Vüqar.

Bəli, Vüqar söz vermişdi anasına: "ana, torpağını alacağam". Adı kimi özü də Vüqarlı idi Vüqarın. Verdiyi sözü tutmalı idi. Anasına ana yurdunu dəşmənlərdən geri almağa söz veren Vüqar İnşallah oğlu Cəfərov əsl hərbçi kimi verdiyi bu vədinə əməl etdi. Oktyabrın 5-də anasının kəndi olan Məzrə kəndi alinan günü də şəhadətə qovuşdu. Daşıdığı baş çavuş rütbəsinə əsgərlik şərəfi, verdiyi vədə sədaqətli oğulluq borcu, vətəninə əsl vətənpərvərlik örnəyi nümayiş etdirdi. Oktyabrın 6-da Bakıdakı II Fəxri Xiyabanda ana vətən onu öz qoynuna aldı. Vətənin əziz balası, vətənin əsl övladı

kimi Vüqar da öz şərəfli şəhadəti ilə ana torpağı şərəfləndirdi. Axi şəhid uyuyan torpaq müqəddəs ünvana-ziyarət yerinə əvərilir.

Vüqar anasının torpağı uğrunda, ana torpağı uğrunda, ana uğrunda, torpaq uğrunda canını fəda elədi. Mən Vüqargilə olanda, atası, anası, bacısı, qardaşı ilə görüşdüm. Vüqarın bibisi Gülbəs xanım da, xalaları Maya, Nərimə, Nargile və həyat yoldaşı olan keçmiş döyüşçü Tofiq Mustafayev də orda idilər (Qeyd edim ki, Vüqarın xalası Leylanın həyat yoldaşı

Mətləb də Cəbrayılın Daşbaşı kəndində şəhid olmuşdu). Söhbət əsnasında öyrəndim ki, Vüqar nişanlı imiş. Noyabrın 4-də qız toyu, 20-də isə öz toyu olacaqmış. Çərxi-feləyin gec rəftəri mənfur ermənilərin fitvəsi ilə oyun oynadı. Anası Səmayə

xala oğul itkisindən oyula-oyula dedi ki, Əslı-Kərəm, Leyli-Məcnun sevgisi idi onların sevgiləri. "Mən şəhid olsam, ərə gedərsənmi?" sualını nişanlısına verəndə, nişanlısı ona cavab vermək istəməyib, "bu nə sözdü danışırsan, Vüqar" deyib. Ancaq Vüqar təkidə bir neçə dəfə bu suallı ona verib, "yox" cavabı almayıncı əl çəkməyib. Həmişə sevgilimdən müğayat olun deyərdi.

Səmayə xala onu da dedi ki, namaz qılırdı, şəhidliyə yüksək amal kimi baxırdı Vüqar. Əyilib ayağının altından öpərdi ki, cənnət anaların ayaqları altındadır. Deyərdi ki, mən şəhid olsam, sizin günahlarınızın hamisini yuyacam, çünkü günahlar şəhidliyə görə bağlılanılır.

Evin bir güşəsində Vüqarın Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən aldığı Fəxri Fərmanlar, karate üzrə diplom, "Qüsursuz xiymətə görə" medalı və s. qoyulmuşdu. Nədənsə bu arada Vüqarın xalası Nargilənin həyat yoldaşı olan Tofiq kişi "Ocaq yanmasa, tüstüsü çıxmaz" məsəlini işledi. Vüqar İnşallah oğlu Cəfərov vətənin yolunda özünü bir oda döndərdi, ocağı dönbə yandı, tüstüsü dəşmənin gözünü töküdü, istisi-işığı, məşəli isə azadlığa gedən yolumuza nur saçdı. Ocaq sözünün bir anlamı da pir, ziyanətgah deməkdir. Şəhid məzəri xalqın müqəddəs ziyanətgah yerinə əvvilir. Bizim Vüqarın adı, ünvanı da bu cərgədə əbədiyyaşarlıq qazandı...

Şakir ƏLİFOĞLU

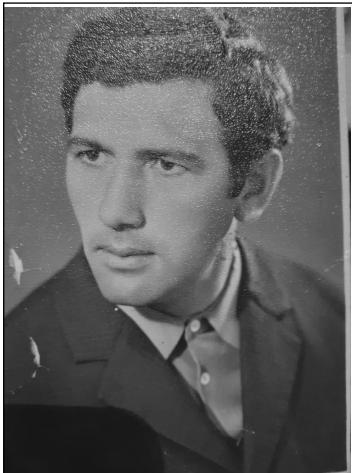

kişi oğlu İnşallahla Səmayənin toylarını edəndə çox sevinirdi. Çünkü bu ailə ilə əvvəlcədən də qohumluqları var idi. Onla-

rın ailəcanlı, qayğıkeş olduqlarını çox yaxşı bilirdi. Ona görə də Bakı şəhərində ev alıb yaşayan oğlu İnşallahın əsilli-nəsillili bir ailənin qızı ilə evlənməsi onu da ha da arxayı etmişdi. Ürəyi arxayı idι xoşbəxt bir ailənin təməlinin qurulmasına.

Kimi insanların sağlamlığı keşiyində ləyaqətlə ve fedakarlıqla dayanıb qulluq göstərən Mahmudov Əli Murtuza oğlu da camaat tərəfindən bir ləqəb-ayama qazanmışdı. Əslində bu, ləqəb, ayama olmaqdan çox, titul, rütbə mənası daşıyır. Eline-obsasına həkim olaraq şerəfə xidmət göstərdiyinə görə də camaat bu şerəfli həkimlik sənətini ona hem titul, hem da ayama kimi vermişdi: Əli həkim. Düzdür, deye bilersiniz ki, bu, onun həkimlik titulunu bildirən sözdür. Ancaq diqqətdə saxlasaq ki, ona təkcə xəstəxanada yox,

sı Haqverdiyeva Güləbəstə Həzi qızı da kənddə ipəyi qarı kimi-nurani ağıbircək kimi, üstəgəl "Əli həkimin anası" adı ilə hamı tərefindən eziżlənən xoşbəxt analardan idi. 1999-cu ilin 23 sentyabrında Bakı şəhərində məcburi köçkün kimi vətən nisgili ilə və sevimli həkim övladı Əli həkimin son taleyindən nigaran halda dünyasını dəyişdi.

Fərdi həyatında da tale səri-dan da xoşbəxt adam idi Əli həkim. Həmkəndlisi 16 mart 1957-ci ildə Dağtumas kəndində Cəfərqulu oğlu Məhəmməd dayı ile Xasa xalanın ailəsində dünyaya göz açmış Güleyzə Şirinova ilə ailə həyatı qurmuşdu. Bu evlilikdən onların 19 may 1981-ci ildə qızı Samirə, 19 oktyabr 1984-cü ildə oğlu Elbəy, 3 may 1986-ci ildə qızı Lalə, 1 noyabr 1988-ci ildə qızı Qönçə, 18 fevral 1991-ci ildə qızı Pervin və nəhayət, 31 yanvar 1994-cü ildə Bakı şəhərində-məcburi köçkünlükdə üzünü görə bilmədiyi oğlu Əliyar dünyaya gəlmışdı. Təəssüflə qeyd edim ki, doğma ata üzünə həsrət olan, doğma yurdan aralıda sonbeşik kimi dünyaya gələn Əliyar bəlkə de bu nisgillərin dəhşətinə tablamadığından, 4 sentyabr 2011-ci ildə ürək-damar çatışmazlığı xəstəliyinə mübtəla olduğundan, dünyadan nakam köcdü.

Bütün bunları demekdə fikrim budur ki, Əli həkim ictimaiyyət arasında yüksək nüfuz sahibi olduğu kimi, bir fərdi sima kimi de xoşbəxt ailə başçısı idi.

Tifəği dağılmış mənfur və nankor qonşularımız olan ermənilər 1993-cü ilin avqustunda bu xoşbəxt dövrəni elimizdən aldılar. Həmin müdhiş avqust günlərində əli həkim həkim sədaqətinə, həkim andına sadiq qaldı, camaatin, insanların sonuncu pasiban yeri olan həkim ünvanına sonuncu üz tutacaq kəsləri düşündü və öz həkimlik postunda müsəlləh əsgər kimi axıracan duruş gətirib gözlədi. Kənd-kəsek erməni vandalları tərefindən işğala məruz qalıb yerlə-yeksan olundusa da, o qəlbində insanlara şəfqət bəxş eləmək inadından dönüb-çəkilmədi, məcburən də olsa öz yerini-yurdunu tərk edib məcburi köçkün olmadı. Bəlkə də əbədi vətənde qalmağı ona görə qət etdi ki, vətən torpağının yaralı yerinə öz şəfali əllərilə məlhəm çəksin, yurdumuzun insanlıqlıdan bağını çatlamağa qymasın. Axi o, həkim kimi Hippokrat andı içmişdi bir vaxt. Anda sədaqətli həkim, insanlara sədaqətli həkim, yurda sədaqətli həkim kimi... o, doğma torpaqlarımızdan bizim kimi məcburi köçkün düşmədi. Gözlədi, bəlkə də qəlebə soraqlı bu günümüzi gözləmək üçün. Kim bilir, bəlkə də doğma Dağtumasımıza qayıdır qovuşanda o, bizi orada salamlayacaq, nüranı siması ilə üzümüzə gülmüşəyib, "harada qalmışınız bu vaxtadək, a yurdumuzun övladları", -deyib bizi qarşılıyacaq. Allah eləsin! Əli həkimin ondan nigaran olan həyat yoldaşı da, övladları da, eziżləri də belə bir möcüzəyə ümid bağlayıblar. Nə olar, möcüzə ilə dolu olan dünyamız belə bir möcüzəyə də şahidlilik eləsin, ay Allah!

Şakir ALBALIYEV

Cənab Ali Baş Komandan!

Qolumuzda gücümüz var,
Şərəflidir şəhid olaq.
Əmr et, sıramızı alaq,
Cənab Ali Baş Komandan!

Bizlər əsgər atasıq,
Ordumuza olaq sōykək.
Heydər baba nəvəsiyik,
Cənab Ali Baş Komandan!

Siyasətin gücümüzdür,
İşiq saçır yolumuza.
Güç-qüvvətsən qolumuza,
Cənab Ali Baş Komandan!

Biz könüllü döyüşçüyük,
Ucalacaq hax səsimiz.
Bizlər birlikdə güclüyük,
Cənab Ali Baş Komandan!

Elxan Tufan

Doymadım

Bu yay gəzdim Şahdağın gədiklərin
Baharın gül nəfəsindən doymadım.
Qom bağlaşdım güllərinin hər birin,
Gül-çiçəyin dəstəsindən doymadım.

Yavaş-yavaş yamac gəzib döş endim,
Koldan qəfil doşsan çıxdı, üşəndim.
Gözəlliyyin ayağına döşəndim,
Selovundan, dərəsindən doymadım.

Günəşə baxırdı yalçın qayalar,
Baxışma boyanırdı boyalar.
Zirvəsinə dolanırdı qartallar,
Qartalının qıy səsindən doymadım.

Gah uçurdu, gah da yerdə səkirdi,
Ana kəkklik dəstəsini çəkirdi.
Hərdən duman gəlib üstə çökürdü,
Bu dəstənin həvəsindən doymadım.

Çadırdan baxırdı iki uşaq da,
Ənvər Şixlər, gəlirdi bir qonaq da.
Pəsənə mahnı oxuyurdu bulaq da,
Zümrüdənin nəşəsindən doymadım.

Küsübdür

Xeyalımla uçdurum bizim dağlara,
Gördüm, nəsə yaz gədikdən küsübdür.
Dağlar baxa-baxa qalıb yolları,
Zirvə yoldan, yol ətekdən küsübdür.

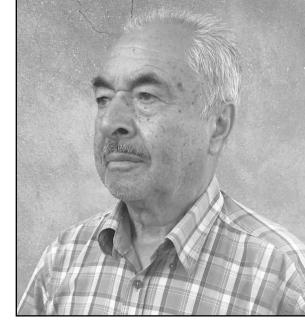
Üzüme dəymədi dağın nəfəsi,
Meşədə yox idı bülbülb neğməsi.
Döşdə qəqqıldamır kəkklik dəstəsi,
Kəkklik döşdən, döş kəkklikdən küsübdür.

Tam dəyişib bu dağların həyatı,
Yoxa çıxıb çoban-çoluoq, elati.
Qulağı oxşamır "Çobanbayatı",
Tütək dağdan, dağ tütəkdən küsübdür.

Pozulub dağların köhne ahengi,
Xiffət çəkir çiçəklərin çələngi.
Gözə dəymir heç qızların səhəngi,
Bulaq qızdan, qız səhəngdən küsübdür.

Cığır dağ yuxarı çıxıb yorular,
Hərdən sağa, hərdən sola burular.
Çiçək üstə vizildəmər arılar,
Ari baldan, bal pətəkdən küsübdür.

Ənvər Şixlər, heç açılmır havası,
Otuz ildir davam edir davası!
Niye eşidilmir elin duası?
Dua dildən, dil diləkdən küsübdür!

Ənvər Şixlər

dən də Dağtumas kənd xəstəxanasında əmək fəaliyyətinə başladı. O vaxtdan da 12-13 parəkəndi əhatə eləyən Dağtumas ərazi sovetliyinin əhalisi arasında bir həkim kimi də, humanist dəyərlərinin daşıyıcıları olan bir insan kimi də özüne sonsuz sevgi, dərin hüsn-rəğbət hissələri qazandırdı.

Kəndlərdə Əli adında adamlar çox olduğundan, camaat hərəsinə

təkcə müalicə elədiyi xəstələri yox, böyükdən-kiçiyə bütün ərazi əhalisi həmişə adı çəkiləndə, Əli həkim kimi kimi müraciət edilir-

müəyyən xarakterik çizgilərinə görə bir cürə ad-ayama yapışdırıldı. Məsələn, Saqqal Əli, Qart Əli, Qarasaaqal oğlu Əli, Qaraqız oğlu Əli, Atatürk Əli, Qara Əli, Sada-oğlu Əli və başqaları.

1993-cü ilə kimi-kənd işğal olunan zamana kimi Dağtumas kənd xəstəxanasında baş həkim

di, onda həkim ifadəsinin onun üçün ayama-titul kimi işləndiyinin fərqinə vararıq. Necə ki, Əfsanədən bize gəlib çatan bilici həkim kimi tanınan

Mehman HÜSEYNOV,
Ehtiyatda olan baş leytenant,
Ş.i.Xətai və "Qızıl qələm"
mükafatları laureati

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin 28.09.2020-ci il tarixli Sərəncamı ilə "Qismən səfərberlik" ediləndən sonra bizi "Çağırışaqdərki Hazırlıq" fənni üzrə rəhbərlər də səhər saat 600 - da Səfərberlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Qaradağ Rayon İdarəsi ərazisində toplandıq. Bizim gəlisişimiz ləp "göydəndüşmə" oldu. İdarənin rəis müavini, polkovnik-leytenant İ-

mayıl Abbasov və çağırış bölməsinin rəhbəri, mayor İlham Dəmirçiyan ev:

-Nə yaxşı ki, gəldiniz,-deyə bizi qarşılıdı.

-Mehman müəllim, xahiş edirəm ki, sən və Teyyar müəllim çağırışçıların ilkin qeydiyyata alınmasında bize kömək edin.

Çağırışaqdərki hazırlıq fənni üzrə rəhbərlər bizim qeydiyyata alıb sənədləşdiriyimiz, adlı siyahı üzrə çağırışçıları avtobuslarla təyin olunmuş məntəqələrə - təyinat nöqtəsinə aparırdılar.

İlk iki iş günümüz cox gərgin keçdi. Səhər saat 600-dan axşam saat 1200-a qədər işlədik. Artıq işlər öz axarına düşmüşdü. Növbəti gün günortadan sonra mayor İlham Dəmirçiyevin "Bəs biz nə edək?" sualını eşitcə başımı qaldırıb onun üzünə baxdım.

İlham:

-Mehman müəllim, vallah, daha növbəti qrupu aparmağa heç kim qalmayıb.

Mən əlüstü:

-Necə yoxdur, bəs mən? Özüm apararam, - deyə cavab verdim. - Axi siz bütün günü işləmisiniz, bu düz olmur.

Aşağı-yuxarı baxıb:

- Onsuz da heç kim yoxdur, - deyə razılaşdı.

Avtobuslara yola düşdük. Əvvəlcə bir dəstəni "Goran" təlim mərkəzinə, ikinci dəstəni isə "Goranboy-Ağcakənd" məntəqəsinə təhvil verməliydik. Adlı siyahı üzrə yoxlanışdan sonra valideynlərin gur alqışları altında yola düşdük. Ali Baş Komandanın əmri ilə hücuma keçən qoşunlarımız sürətə irəliliyər, düşmənə ağır zərbələr vurur, qaçmağa məcbur edirdi. Ordumuzun keçirdiyi uğurlu əməliyyatlar, əldə etdiyi qlebelər çağırışçıları silahı sarılmağa tələsdirirdi. Hamının üzü güldürdü. Hami qisas hissisi ilə alışib-yanırdı. Yolboyu necə döyüşəcəklərini, necə qisas alacaqlarını bir-birinə şirin-şirin danışındılar.

Yolboyu düzülmüş sakinlər həzirladıqları ərzaq torbalarını güclənə çağırışçıları paylayırdılar. Bu təmtəraqlı "yolasalma" çağırışçıları sevincinə sevinc qatırdı.

Birinci dəstəni təhvil verdim.

İkinci dəstəni təhvil vermək üçün məntəqəyə doğru hərəkətə başladıq. Qaraçınar kəndinə çatanda ilk üç mərmi kəndin yuxarı hissəsinə düşdü. Dayanmağın yeri yox idi. Dağların arxasında atılan top mərmilərinin işartisi aydın

manda haqqımızı isbatlamaq üçün bizim hərbi gücümüz də olmalıdır. Belə ki, indi dünya bambaşqadır. Öz sözünü-həqiqətini dünyaya car çəkib deyirsən, dünya səni eşidir də, anlaysıra ki, həqiqəti deyirsən, bilir də ki, Qarabağ Azərbaycan torpağıdır, ancaq bunlar yenə də problemi həll elemir. Bunu üçün gərəkdir ki, dünya bizim güclü olduğumuza görüsün, qolmuzun hərbi-hədəsinin gücünü

paqlarımızı Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi altında güclü Azərbaycan ordusunun yenilmez gücü sayəsində düşmənlərdən geri alıriq, eyni zamanda zor-xoş öz həqiqətimizi Qarabağımızın Azərbaycan torpaqları olduğu həqiqətini dünyaya diqət edə bilirik. Artıq dünya mətbuatı Azərbaycan ordusunun özünün işğalda olmuş ərazilərini düşmənlərdən geriye aldığını yazırsa, bu, sözümüzün və

Fevralın 26-da Folklor İnstitutunda Xocalı faciəsinin 28-ci il-dönümü ilə bağlı anım tədbiri keçirildik. XX əsrin ən dəhşətli faciəsi olan Xocalı soyqırımı tövədən Ermənistanın ünvanına ittihamədi tonda fikirlər səsləndirdik. Hətta filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, şairə Qiymət xanım Məhərrəmli bir az da ifrata varıb torpaqlarımızın ermənilər tərəfindən işgal olunmasını bi-

Güçümüzün diqtəsi

zim acizliyimiz kimi, daha doğrusu, məcburi köçkün düşənlərin acizliyi kimi düşündüyüni dileyətirdi. Bu məqamda institutun direktoru akademik Muxtar müəllim sözü mənə verdi.

Mən çıxışında Qiymət xanımın mülahizələrinə münasibet bildirib, izah etdim ki, bizim rayonlarımızın işgal edilməsi eslinde "arxalı köpek qurd basar" məsələmizdə deyildiyi kimi, ermənilər öz havadarları ilə birləşməsi hesabına olmuşdur. Yoxsa ki, tekbaşına ermənilərin işi deyildi bu cür torpaqlarımızı zəbt etmək gücü. Daha sonra o vaxtlar bizdə hərbi texnikanın yox dərəcəsində olması amili ilə də laqələndirdim bunu.

Bu gün bizim işğalda olan torpaqlarımızı necə azad etməli olduğunuza da izahat verib bildirdim ki, biz bunun üçün kifayət qeder savadlı olmalıq, dünyaya isbat etməliyik ki, Qarabağ tarixi Azerbaycan torpağıdır. Ancaq təkəcə bunlar kifayət etmir. Eyni za-

real şəkildə görüsün ki, bizim həqiqətimizi qəbul etməyə məcbur olsun. Əks təqdirdə bizim həqiqətimizi dünya bələrdən qəbul etməyəcək, necəki etmir də. Bunun da niyəsini, yəni səbəbini xalqımız bir bayatının dili ilə belə ifadə edib:

*Əzizinəm gül əllər,
Ağ bileyklər, gül əllər.
Dəryaca ağlin olsa,
Yoxsul olsan güləller.*

Burdakı fikirlər kapitalizm dönyəsinin reallığıdır. Yəni ki, nə qədər ağılli olsan, nə qədər haqlı olsan belə, "yoxsul olsan" - gücsüz olsan, "güləcəklər" - haqqını qəbul etməyəcəklər. Başqa sözə, elə bir mürəkkəb dövrə, zəmanəyə gelmişik ki, elmi-siyasi zəka ilə beraber hərbi və iqtisadi gücə də sahib olmayıq ki, dünya sözümüzü desin, həqiqətimizi qəbul eləsin!

Bəli, bu məzmunda bir çıxış etmişdim təxminən 7 ay bundan əvvəl. İndi həmin dediklərim şükürler olsun ki, öz yerini alır. Doğma tor-

gückümüzün birlikdəki qələbəsidir. Bir də ki, hörmətli prezidentimiz İlham Əliyevin dediyi kimi, "Ermənistən gəlsin bizimlə təkbətək vuruşsun". Bəli, 27 il əvvəl də ermənilər havadarları ilə birləşib torpaqlarımızı işğal etmişdi, təkbəşinə yox. Mənim 7 ay əvvəl dediklərim bu gün öz yerini tutur. Bir də ki, "kələynən gələn küləynən gedər". Ermənilər torpaqlarımızı kələkə-hiyələ ilə ələ keçirmişdilər, dondan-dona düşüb öz yalanlarını həqiqət kimi yeritməklə. Bu gün möhtəşəm Azərbaycan ordusu o kələyi küləyə verib, havaya sovurur...

Bir sözə, siyasi və hərbi gücümüz sayəsində itirilmiş-əlimizdən alınmış haqqımızı geri qaytarıb, həqiqəti olduğu kimi dünyaya diqət edirik.

Yaşasın Ali Baş Komandanımız və onun rəhbərliyi altında xalqımıza qələbələr bəxş edən yeniləmə Azərbaycan ordusu...

S. PİRƏSƏDLİ

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə alınıb.
H/h:55233080000
kod: 20088
VÖEN: 9900003611
M/h: 013010001031
Kapitalbankın Cəbrayıl filialı
VÖEN: 8200035441
Ünvan: AZ 1073, Baku şəh.,
Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə
"Azərbaycan" nəşriyyatı.
Telefon: (051) 441-15-82

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.

Olyazmalar geri qaytarılmır.

Baş redaktor:
Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV

Qəzet "Açıq Səma" qəzeti kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib və "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib.
albaliyevshakir@gmail.com
albaliyevshakir@rambler.ru
Sifariş №: 2650
Tiraj: 1500

görünürdü. Bir mərmi bizdən arxa döşdü. Avtobusda tam sakitlik ididi.

-Hələ qorxmağa dəyməz, çox belə səsler eşidəcəksiniz, - deyə bildirdim.

Gəlib SHXCDX-nin Qaradağ rayon idarəsinə çatdıq. Sənədləri-siyahını təhvil verdik.

-Mehman müəllim, siz gedin dincəlin, - deyə mayor İlham Dəmirçiyevidi.

-Oldu!-dedim.

Bilmirəm, nədənsə bir az ləng-imeli oldum. Elə bu vaxt QMƏVŞAİB-nin sədri Maqsud müəllim zəng edib bildirdi ki, qəsəbəyə şəhid gəlib.

Mən:

-Narəhat olmayın, mütələq dənə gələcəyik, - deyə cavab verdim.

Mən, Niyazi, Sədi, Teyyar, Müşfiq və digər müəllimlərle birləşdə şəhid kapitanımızın dəfnində iştirak edib, ona uca Allahdan rəhmət dilədik. Bu vaxt qardaşım oğlu Knyazı gördüm. Görüşdük.

-Sehər çəği sən hara, bura ha-

ra?- deyə soruşdım.

-Bilərsən, əmi, mən üç gündür ki, Horadız qəsəbəsində hərbiçilərimizin maşınlarını təmir edirdim, - deyə bidirdi.

Knyaz, həqiqətən, yaxşı maşın ustasıdır. Tez-tez oğlanlarım Sabir və Həsənle "kim yaxşı ustadır?" - deyə, bir-birini sorğu-sual edirlər.

Sonradan öyrəndim ki, bu arada Knyaz yüngül qələpə yarası alıbmış. Heç mənə də bildirməyib.

29.09.2020

**MİRZƏ
MİRİM OĞLU
MİRİMLİ**

Gördüyüm yuxunu yoza bilmədim, Taleyiñ hökmüdü, poza bilmədim, Könülsüz kəlmə də yaza bilmədim, İlahi sən mənə bir şeir yazdır.

Demirəm atəsi gözümə qaytar, Demirəm nər gücün dizimə qaytar, Perikmiş tobımı özümə qaytar, İlahi sən mənə bir şeir yazdır.

İLƏHI, SƏN MƏNƏ BIR ŞEIR YAZDIR

Fürsət sandıqlarım əlimə gəlməz, Yazmaq istədiyim dilimə gəlməz, Bir sona hürkündüm, gölümə gəlməz, İlahi sən mənə bir şeir yazdır.

Təşnəyəm, dağından qar istəmirəm, Şükür dərgahına, yar istəmirəm, Dövlət istəmirəm, var istəmirəm, İlahi sən mənə bir şeir yazdır.

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Qarabağ uğrunda gedən şanlı döyüslərdə qəhrəmanlıq göstərərək şəhid olan igid oğullarımızın ailələrinə dərin hüznə başaşağılıq verir, Allahdan rəhmət diləyir, məzarları behiştlik olsun deyirik.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

məktəb direktorları Rüstəmov İlqar Kamran oğlunun və Hümbətalyev Yunus Hümbətali oğlunun vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başaşağılıq verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıl RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Quliyev Əli Məhəmməd oğlunun və Məmmədov Elsevər Məhəmməd oğlunun vəfatlarından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başaşağılıq verirlər.

Allah rəhmət eləsin!